

2021. GADA PĀRSKATS

SATURS

1. PAMATINFORMĀCIJA.....	3
1.1. Iestādes juridiskais statuss un izveidošanas gads.....	3
1.2. Politikas jomas un darbības virzieni, par kuriem iestāde atbildīga.....	3
1.3. Vēlēšanu komisijas	4
2. PĀRSKATA GADA GALVENĀS PRIORITĀTES UN INFORMĀCIJA PAR TO ĪSTENOŠANU.....	5
2.1. Pašvaldību vēlēšanas.....	5
2.1.1. 5. jūnija pašvaldību vēlēšanas	5
2.1.2. 11. septembra vēlēšanas Rēzeknes un Varakļānu novados.....	6
2.2. Priekšlikumi	8
2.3. Vēlētāju likumdošanas iniciatīvas.....	8
2.4. Eiropas pilsoņu iniciatīvas	9
2.5. Starptautiskā sadarbība	12
2.6. Dalība starptautiskās konferencēs, semināros un mācību programmās.....	14
2.7. Ārvalstu vēlēšanu novērošana un pieredzes apmaiņas programmas	17
3. BUDŽETA INFORMĀCIJA	19
3.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2021. gadā (eiro).....	20
3.1.1. Kopsavilkums.....	20
3.1.2. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums programmai 01.00.00 “Vispārējā vadība”.....	21
3.1.3. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums programmai 03.00.00 “Pašvaldību vēlēšanas ”.....	21
3.1.4. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums programmai 99.00.00 “Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums”.....	22
3.2. Rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpildes analīze 2021. gadā	22
3.3. Prioritāro pasākumu izpildes analīze 2021. gadā.....	25
4. PERSONĀLS	26
5. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	27
5.1. Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai.....	27
5.2. Pasākumi sabiedrības viedokļa izzināšanai	28
6. PLĀNI NĀKAMAJAM GADAM	33

1. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Iestādes juridiskais statuss un izveidošanas gads

Centrālā vēlēšanu komisija ir vēlēta un neatkarīga valsts institūcija, kuras pienākumos ietilpst Saeimas vēlēšanu, Eiropas Parlamenta vēlēšanu, republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu, tautas nobalsošanu sagatavošana un vadīšana, parakstu vākšanas organizēšana par apturētiem likumiem un iniciatīvas grupu iesniegto likumprojektu, Satversmes grozījumu projektu un Saeimas atsaukšanas ierosinājumu reģistrēšana parakstu vākšanai.

Centrālās vēlēšanu komisijas darbību regulē likums “Par Centrālo vēlēšanu komisiju”, kā arī Saeimas vēlēšanu likums, Pašvaldības domes vēlēšanu likums, Eiropas Parlamenta vēlēšanu likums, likums “Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu”, Vēlētāju reģistra likums un Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likums.

Centrālo vēlēšanu komisiju kā pastāvīgi darbojošos valsts iestādi izveido Saeima ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc tās sanāksšanas. Centrālās vēlēšanu komisijas sastāvā ir deviņi locekļi – vēlētāji, no kuriem komisijas priekšsēdētāju un septiņus locekļus ievēlē Saeima, bet vienu locekli no tiesnešu vidus – Augstākā tiesa.

Pirmā Centrālā vēlēšanu komisija pēc Latvijas valsts neatkarības atjaunošanas tika izveidota 1992. gada 8. decembrī, tomēr par Centrālās vēlēšanu komisijas dibināšanas dienu var uzskatīt arī 1922. gada 20. jūliju, kad par Centrālās vēlēšanu komisijas izveidošanu 1. Saeimas vēlēšanu vadīšanai un sarīkošanai “Valdības Vēstnesī” paziņoja tā laika parlaments — Satversmes Sapulce.

Pašreizējais Centrālās vēlēšanu komisijas sastāvs Saeimā tika apstiprināts 2019. gada 21. martā, ar pilnvarām no 2019. gada 22. marta. Par Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāju Saeima ievēlēja Kristīni Bērziņu.

1.2. Politikas jomas un darbības virzieni, par kuriem iestāde atbildīga

Nozīmīgākie Centrālās vēlēšanu komisijas pienākumi ir:

- nodrošināt Saeimas vēlēšanu likuma, Pašvaldības domes vēlēšanu likuma, Eiropas Parlamenta vēlēšanu likuma un likuma “Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu” vienveidīgu un pareizu piemērošanu un kontrolēt šo likumu precīzu izpildi;
- informēt un izglītēt vēlētājus un Latvijas iedzīvotājus par vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu kārtību un norisi;
- reģistrēt parakstu vākšanai iniciatīvas grupu iesniegtos Satversmes grozījumu projektus, likumprojektus un Saeimas atsaukšanas ierosinājumus;
- apkopot un saskaitīt parakstu vākšanās saņemtos vēlētāju parakstus, pārbaudīt, vai parakstījušās personas ir vēlētāji;

- pieņemt lēmumus, izdot rīkojumus un instrukcijas vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu sagatavošanai un norisei;
- pārbaudīt par Eiropas pilsoņu iniciatīvām savāktu Latvijas pilsoņu atbalsta paziņojumu skaitu, konstatēt un apliecināt derīgo paziņojumu skaitu;
- noteikt valsts piešķirto naudas līdzekļu sadalījumu valstspilsētu un novadu vēlēšanu komisijām, vēlēšanu iecirkņu komisijām ārvalstīs Saeimas un Eiropas Parlamenta vēlēšanu, tautas nobalsošanas vai parakstu vākšanu rīkošanai;
- koordinēt un vadīt pašvaldību vēlēšanu komisiju darbu, pārraudzīt vēlēšanu iecirkņu komisiju darbu;
- izglītēt pašvaldību vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju locekļus;
- sagatavot un iesniegt priekšlikumus vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu normatīvo aktu pilnveidošanai;
- apkopot un publicēt vēlēšanu un tautas nobalsošanu iznākumus;
- izskatīt saņemtās sūdzības par vēlēšanu, tautas nobalsošanu, likuma ierosināšanu sagatavošanu un norisi;
- izskatīt un atcelt nelikumīgus citu vēlēšanu komisiju lēmumus.

1.3. Vēlēšanu komisijas

Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā pēc 2021. gada pašvaldību vēlēšanām Latvijā ir 43 pašvaldības. Katrā no tām ir vēlēšanu komisija, tātad Latvijā ir 43 pašvaldību vēlēšanu komisijas, tai skaitā 7 valstspilsētu un 36 novadu vēlēšanu komisijas. No šīm pašvaldībām 28 novados vēlēšanu komisijas tika izveidotas no jauna.

Pašvaldību vēlēšanu komisijas ir vēlētas un pastāvīgas pašvaldību institūcijas, ko reizi četros gados, pēc pašvaldību vēlēšanām, ievēlē attiecīgā valstspilsētas dome vai novada dome. Pašvaldības vēlēšanu komisijā var būt no 7 līdz 15 vēlēšanu komisijas locekļiem. Pašvaldības vēlēšanu komisijas priekšsēdētāju ievēlē dome, bet komisijas sekretāru – no sava vidus pašvaldības vēlēšanu komisijas locekļi.

Pirms katrām vēlēšanām vai tautas nobalsošanas pašvaldību vēlēšanu komisiju kompetencē ietilpst izveidot vēlēšanu iecirkņu komisijas, katru piecu līdz septiņu locekļu sastāvā. Saeimas vēlēšanās, Eiropas Parlamenta vēlēšanās un tautas nobalsošanās Centrālā vēlēšanu komisija, sadarbojoties ar Ārlietu ministriju, izveido vēlēšanu iecirkņu komisijas arī ārvalstīs. Pārstāvju skaits vēlēšanu iecirkņu komisijās ārvalstīs var būt no trīs līdz septiņiem locekļiem.

Saeimas un Eiropas Parlamenta vēlēšanās vēlēšanu komisiju izdevumi tiek segti no valsts budžeta līdzekļiem, savukārt pašvaldību vēlēšanās – no attiecīgās pašvaldības budžeta līdzekļiem.

Pašvaldību vēlēšanu komisiju, kā arī vēlēšanu iecirkņu komisiju izveidošana un darbība noteikta Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likumā. Tāpat vēlēšanu komisiju pienākumi iekļauti arī Saeimas vēlēšanu likumā, Pašvaldības domes vēlēšanu likumā, Eiropas Parlamenta vēlēšanu likumā, likumā “Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu”, kā arī Centrālās vēlēšanu komisijas instrukcijās.

2. PĀRSKATA GADA GALVENĀS PRIORITĀTES UN INFORMĀCIJA PAR TO ĪSTENOŠANU

2.1. Pašvaldību vēlēšanas

2.1.1. 5. jūnija pašvaldību vēlēšanas

2021. gada 5. jūnijā Latvijā notika kārtējās pašvaldību vēlēšanas. Atšķirībā no iepriekšējām pašvaldību vēlēšanām šajās vēlēšanās bija ievērojami mazāks vietvaru un ievēlējamo deputātu skaits. [Administratīvi teritoriālā reforma](#) noteica, ka Latvijā būs 43 pašvaldības līdzšinējo 119 vietā, savukārt domēs ievēlējamo deputātu skaits samazinājās gandrīz uz pusi.

Rīgā vēlēšanas nenotika, jo Rīgas dome bija ievēlēta ārkārtas vēlēšanās 2020. gadā, un tā turpinās strādāt līdz 2025. gada vēlēšanām. Rēzeknes un Varakļānu novadā vēlēšanas tika atliktas. Šajās pašvaldībās vēlēšanas notika 2021. gada 11. septembrī.

Nodrošinot vēlēšanas, Centrālā vēlēšanu komisija pieņēma vairākas instrukcijas, kurās noteica kārtību, kādā sagatavojami un iesniedzami deputātu kandidātu saraksti, organizējams vēlēšanu iecirkņu darbs. 1. martā Centrālā vēlēšanu komisija rīkoja tiešsaistes semināru deputātu kandidātu sarakstu gatavotājiem un iesniedzējiem.

Pašvaldību vēlēšanās vēlētājiem pirmo reizi kopš 2001. gada tika nodrošināta iespēja balsot jebkurā savas pašvaldības vēlēšanu iecirknī. Tas bija iespējams, pateicoties tiešsaistes vēlētāju reģistram, kas pirmo reizi tika lietots vēlēšanās. Vēlēšanu iecirknī vēlēšanu komisijas darbinieks noskenēja vēlētāja pasi vai personas apliecību un pārliecinājās, ka vēlētājs ir iekļauts attiecīgās pašvaldības vēlētāju sarakstā un reģistrā jau nav atzīmes par viņa piedalīšanos vēlēšanās. Ja vēlētājam bija tiesības balsot, vēlēšanu iecirkņa komisija balsotāju reģistrēja elektroniskajā vēlētāju reģistrā un ziņas par vēlētāju ierakstīja balsotāju sarakstā, kur vēlētājs parakstījās par vēlēšanu materiālu saņemšanu.

Katrs vēlētājs bija reģistrēts vēlēšanu apgabalā atbilstoši reģistrētai dzīvesvietai 90 dienu pirms vēlēšanu dienas. 2021. gada pašvaldību vēlēšanās šī diena bija 7. marts. Savu vēlēšanu apgabalu un apgabala vēlēšanu iecirkņus vēlētāji varēja noskaidrot, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) e-pakalpojumā vai arī pa uzziņu tālruni.

Deputātu kandidātu sarakstus 2021. gada pašvaldību vēlēšanām iesniedza no 17. marta līdz 6. aprīlim. Pašvaldību vēlēšanu komisijās tika iesniegti 318 kandidātu saraksti, kuros uz iekļūšanu 40 domēs kopumā pretendēja 5448 kandidāti. [Kandidātu saraksti un priekšvēlēšanu programmas](#).

Līdz 27. maijam vēlētāji tiešsaistē PMLP e-pakalpojumā vai klātienē jebkurā pašvaldības dzīvesvietas deklarēšanas iestādē varēja mainīt savu vēlēšanu apgabalu, ja izvēlējās balsot vēlēšanu apgabalā, kurā viņiem pieder nekustamais īpašums. Pēc šī datuma vēlēšanu apgabalu mainīt nav iespējams.

5. jūnija pašvaldību vēlēšanu kopumā nobalsoja 327 950 vēlētāji jeb 34,01 procenti balsstiesīgo. Vēlēšanu dienā, 5. jūnijā, nobalsoja 209 215 vēlētāji jeb 21,69 procenti, savukārt iepriekšējās balsošanas dienās — 31. maijā, 3. un 4. jūnijā — balsoja 118 735 jeb 12,31 procenti vēlētāju. Iespēju balsot atrašanās vietā izmantoja 6829 vēlētāji jeb 0,70% balsstiesīgo.

Pašvaldību vēlēšanām vēlētāju sarakstos bija reģistrēti 964 339 balsstiesīgie pilsoņi, un balsošana notika 755 vēlēšanu iecirkņos.

Salīdzinājumam iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās 2017. gadā šajos vēlēšanu apgabalos ietilpstošajās pašvaldībās bija nobalsojuši 47,05% vēlētāju. Jāliek vērā, ka atšķirībā no iepriekšējām vēlēšanām šajās vēlēšanās bija ilgāks laiks atvēlēts iepriekšējai balsošanai, kā arī Madonas novadā 31. maijā tā nenotika.

Centrālā vēlēšanu komisija balsošanai pa pastu reģistrēja un vēlēšanu materiālus balsošanai nosūtīja [276 vēlētājiem ārvalstīs](#), no kuriem pašvaldību vēlēšanu komisijās līdz balsu skaitīšanas sākumam tika saņemti 144 balsojumi. Ar pašvaldību vēlēšanu rezultātiem var iepazīties tīmekļvietnē: [https://pv2021.Centrālā vēlēšanu komisija.lv/pub/velesanu-rezultati](https://pv2021.Centrālā_vēlēšanu_komisija.lv/pub/velesanu-rezultati).

Trīs pašvaldību vēlēšanu iecirkņos tika konstatētas problēmsituācijas. Balsu skaitīšanas laikā Jelgavas 203. vēlēšanu iecirknī vēlēšanu kastēs tika konstatētas 11, bet Siguldas novada 783. vēlēšanu iecirknī — 10 vēlēšanu aploksnes bez iecirkņa zīmoga. Savukārt Salaspils novada 767. vēlēšanu iecirknī balsu skaitīšanas laikā konstatēja, ka derīgo vēlēšanu zīmju skaits par trim zīmēm pārsniedz derīgo vēlēšanu aplokšņu skaitu.

Par šiem gadījumiem Centrālā vēlēšanu komisija informēja Valsts drošības dienestu, kā arī lūdza vēlēšanu iecirkņu komisijām sniegt skaidrojumus par radušos situāciju. Centrālā vēlēšanu komisija uzdeva pieskaitīt vēlēšanu rezultātiem 203. un 783. vēlēšanu iecirknī neapzīmogatās aploksnes. Pēc balsu pieskaitīšanas Jelgavā un Siguldā deputātu vietu sadalījums starp kandidātu sarakstiem un ievēlētie deputāti nemainījās.

2.1.2. 11. septembra vēlēšanas Rēzeknes un Varakļānu novadā

Centrālā vēlēšanu komisija 2021. gada 4. jūnijā izsludināja Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanas, kas šajos divos vēlēšanu apgabalos notika 2021. gada 11. septembrī.

Lai izpildītu Satversmes tiesas [spriedumu](#), ar kuru tika noteikts, ka Varakļānu novada pievienošana Rēzeknes novadam neatbilst Satversmei, šā gada [1. jūnijā Saeima pieņēma](#) grozījumus Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā un Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanu [likumu](#), kas noteica, ka pašvaldību vēlēšanas šajos novados būs 2021. gada 11. septembrī.

Tiesības piedalīties Varakļānu novada un Rēzeknes novada domes vēlēšanās bija Latvijas un Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem no 18 gadu vecuma, kuri bija reģistrēti dzīvesvietā attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā vismaz 90 dienu pirms vēlēšanu dienas (2021. gada 13. jūnijā) vai kuriem attiecīgajā pašvaldībā

piederēja likumā noteiktā kārtībā nekustamais īpašums, ja no 2021. gada 2. augusta līdz 2. septembrim reģistrējās balsošanai šajā vēlēšanu apgabalā.

Deputātu kandidātu sarakstus Varakļānu novada un Rēzeknes novada domes vēlēšanām iesniedza no 19. līdz 28. jūlijam. Kandidātu saraksti bija jāiesniedz attiecīgi Varakļānu novada vēlēšanu komisijai vai Rēzeknes novada vēlēšanu komisijai. 5. jūlijā Centrālā vēlēšanu komisija rīkoja tiešsaistes semināru par deputātu kandidātu sarakstu sagatavošanu un iesniegšanu 2021. gada 11. septembra Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanām. Iesniegtie kandidātu saraksti, priekšvēlēšanu programmas un ziņas par kandidātiem pieejamas tīmekļvietnē <https://vrd2021.cvk.lv/>.

Pašvaldību vēlēšanās vēlētāju uzskaitē lietoja Vēlētāju reģistru. Katrs vēlētais bija reģistrēts vēlēšanu apgabalā atbilstoši reģistrētai dzīvesvietai 90 dienu pirms vēlēšanu dienas. 2021. gada Rēzeknes novada un Varakļānu novada domes vēlēšanās šī diena bija 13. jūnijs. Vēlēšanu iecirkņos tika izmantots elektronisks tiešsaistes vēlētāju reģistrs, kas vēlētajiem deva iespēju balsot jebkurā savas pašvaldības vēlēšanu iecirknī.

Savu vēlēšanu apgabalu vēlētāji varēja noskaidrot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) e-pakalpojumā "[Vēlēšanu apgabala noskaidrošana](#)" vai arī pa Centrālās vēlēšanu komisijas uzzīņu tālruni.

Līdz 2. septembrim vēlētāji tiešsaistē PMLP e-pakalpojumā "[Vēlēšanu apgabala noskaidrošana un maiņa](#)" vai klātienē jebkurā Rēzeknes novada vai Varakļānu novada dzīvesvietas deklarēšanas iestādē varēja mainīt savu vēlēšanu apgabalu, ja vēlējās balsot vēlēšanu apgabalā, kurā viņiem pieder nekustamais īpašums. Pēc šī datuma vēlēšanu apgabalu mainīt vairs nebija iespējams.

Vēlētāji, kuriem bija balsstiesības pašvaldības vēlēšanās, bet kuri vēlēšanu laikā uzturējās ārvalstīs, varēja pieteikties balsošanai pa pastu no ārvalstīm. Pasta balsošanai bija jāpiesakās no 2. augusta līdz 12. augustam.

Varakļānu novada domes vēlēšanās piedalījās kopumā 1512 vēlētāji jeb 59,43% no novada balsstiesīgajiem pilsoņiem, bet Rēzeknes novada domes vēlēšanās — 6465 vēlētāji jeb 25,92% balsstiesīgo. Iepriekšējās balsošanas dienās 6., 9. un 10. septembrī Varakļānu novada domes vēlēšanās piedalījās 657 jeb 25,83 procenti vēlētāju, bet Rēzeknes novada domes vēlēšanās — 2312 jeb 9,27 procenti balsstiesīgo. Iespēju balsot atrašanās vietā Varakļānu novadā izmantoja 100 vēlētāju, bet Rēzeknes novadā 234 vēlētāji. Ar informāciju par vēlēšanu rezultātiem var iepazīties Centrālās vēlēšanu komisijas tīmekļvietnē <https://vrd2021.cvk.lv/>.

Salīdzinājumam iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās 2017. gadā Rēzeknes novada teritorijā ietilpstošajās pašvaldībās vēlēšanās nobalsoja 40,54% vēlētāju, savukārt Varakļānu novadā — 51,98% balsstiesīgo.

Par elektronisko tiešsaistes vēlētāju reģistru, kuru izstrādāja Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde kopīgi ar Centrālo vēlēšanu komisiju, tika iegūta arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozares balvu "[Platīna pele 2021](#)" kategorijā "Valsts digitālā transformācija" sadaļā "Pakalpojumi".

2.2. Priekšlikumi

2021. gadā Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji piedalījās Saeimas komisiju sēdēs, sagatavojot nepieciešamos priekšlikumus grozījumiem vēlēšanu likumos un konsultējot likumdevēju jautājumos, kas skar vēlēšanu likumdošanas pilnveidošanu.

Saeima apstiprināja Centrālās vēlēšanu komisijas sadarbībā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju un Ārlietu ministriju sagatavotos grozījumus Saeimas vēlēšanu likumā, kas paredz elektroniskā tiešsaistes vēlēšanu reģistra ieviešanu 14. Saeimas vēlēšanās.

Centrālajai vēlēšanu komisijai izdevās panākt valdības un Saeimas atbalstu pašvaldību vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju locekļu un darbinieku atalgojuma palielināšanai. Šim mērķim 2022. gada budžetā piešķirts papildu finansējums 1 909 875 eiro apmērā, kas ļaus nodrošināt [konkurētspējīgu atalgojumu 14. Saeimas vēlēšanu rīkošanā nodarbinātajiem](#) pašvaldību vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju locekļiem un darbiniekiem, kā arī palielināt ēdināšanas izdevumu kompensāciju vēlēšanu iecirkņu komisiju locekļiem balsošanas un balsu skaitīšanas dienā. Pašvaldību vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju locekļu darba tarifa stundas likmes 2022. gada Saeimas vēlēšanās atkarībā no vēlēšanu komisijas veida un vēlēšanu iecirkņa lieluma plānots palielināt komisijas priekšsēdētājam robežās no 7,78 līdz 11,97 eiro, vēlēšanu komisijas sekretāram — robežās no 7,00 līdz 10,10 eiro un komisijas loceklim — robežās no 6,00 līdz 7,78 eiro. Salīdzinājumam 2018. gada Saeimas vēlēšanās vēlēšanu iecirkņa komisijas locekļa darba stundas tarifa likme bija 2,70 eiro. Ēdināšanas izdevumu kompensāciju būs iespējams palielināt no līdzšinējiem 5,69 eiro dienā līdz 8,00 eiro dienā, pielīdzinot šīs kompensācijas apmēru Latvijā noteiktajam komandējuma dienas naudas apmēram.

Saeima arī atbalstīja papildu finansējuma piešķiršanu 2022. gada budžetā 3 504 746 eiro apmērā Centrālajai vēlēšanu komisijai 14. Saeimas vēlēšanu nodrošināšanai.

2.3. Vēlētāju likumdošanas iniciatīvas

Atbilstoši Satversmei ne mazāk kā vienai desmitajai daļai vēlētāju ir tiesības iesniegt Valsts prezidentam pilnīgi izstrādātu Satversmes grozījumu projektu vai likumprojektu, kuru prezidents pēc tam nodod izskatīšanai Saeimai, vai arī ierosināt tautas nobalsošanu par Saeimas atsaukšanu. Izmantot šīs tiesības vēlētāji var 12 mēnešu laikā no dienas, kad Centrālā vēlēšanu komisija iniciatīvu reģistrējusi. Kārtību, kādā vēlētāji var īstenot šīs tiesības, nosaka likums “Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu”.

Parakstu vākšanas nosacījumi paredz, ka 12 mēnešu laikā pēc iniciatīvas grupas reģistrēšanas Centrālajā vēlēšanu komisijā parakstīties par iniciatīvas ierosināšanu vēlētāji var internetā — valsts pārvaldes portālā Latvija.lv — vai klātienē pie zvērinātiem notāriem, dzīvesvietas deklarēšanas vietās pašvaldībās, bāriņtiesās, kuras veic notariālas darbības, novados pie pagastu vai pilsētu pārvalžu vadītājiem. Likums

ļauj iniciatīvas grupai vākt parakstus arī citā tiešsaistes sistēmā, ja tiek nodrošināta parakstītāja identifikācija un fizisko personas datu aizsardzība.

Maksa par paraksta apliecināšanu jāsedz vēlētājam vai iniciatīvas grupai. Savukārt parakstīšanos portālā Latvija.lv nodrošina valsts, un vēlētājam šis pakalpojums ir bez maksas. Kopš 2016. gada 1. marta parakstīties par vēlētāju iniciatīvām portālā Latvija.lv var ne tikai ar drošu elektronisko parakstu, bet arī ar internetbanku autentifikāciju. Par 1/10 vēlētāju parakstu savākšanu un iesniegšanu Centrālajā vēlēšanu komisijā, kā arī iniciatīvas popularizēšanu pilnībā atbild iniciatīvas grupa. Centrālās vēlēšanu komisijas pienākums ir reģistrēt iniciatīvu vai atteikt iniciatīvas reģistrēšanu, pirms tam izvērtējot, vai iniciatīvas grupa atbilst likumā noteiktajām prasībām, vai iniciatīvas grupas iesniegtais likumprojekts, Satversmes grozījumu projekts ir pilnībā izstrādāts pēc formas un satura, vai tautas nobalsošanas ierosinājums par Saeimas atsaukšanu ir iesniegts, ievērojot Satversmē noteiktos termiņus.

Centrālās vēlēšanu komisijas pienākums ir saskaitīt par iniciatīvu nodotos vēlētāju parakstus, pārbaudot, vai parakstījušās personas ir vēlētāji. Lai izpildītu šo likuma prasību un saprātīgā termiņā nodrošinātu parakstītāju pārbaudi, parakstu uzskaiti un kontroli, Centrālā vēlēšanu komisija izmanto tiešsaistes Parakstu vākšanas sistēmu, kura ir pieejama visiem parakstu apliecinātājiem pašvaldībās un kurā tiek reģistrēti un uzkrāti parakstu apliecinājumi. Sistēma arī ļauj sagatavot un izdrukāt vēlētājiem izsniedzamo parakstu apliecinājumu veidlapas, ja vēlētājs parakstās klātienē.

2021. gadā Centrālā vēlēšanu komisija reģistrēja divas vēlētāju iniciatīvas parakstu vākšanai — likumprojektu par 2012. gada 8. novembra grozījumu likumā “Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu” atcelšanu un likumprojektu “Grozījums Latvijas Republikas Satversmē”. 2020. gadā reģistrētajai iniciatīvai tautas nobalsošanas ierosināšanai par Saeimas atsaukšanu tika pievienotas vēl divas iniciatīvas grupas, kuras bija tiesīgas vākt parakstus. Savukārt trīs iesniedzējiem pēc iepazīšanās ar likumprojektiem un citu iestāžu sniegtajiem viedokļiem iniciatīvas reģistrēšana tika atteikta, jo likumprojekti nebija pilnīgi izstrādāti pēc satura un neatbilda Satversmes 78. pantam.

2021. gadā noslēdzās parakstu vākšana par piecām 2020. gadā reģistrētām vēlētāju iniciatīvām. Neviena no šīm parakstu vākšanām nebija sekmīga, jo 12 mēnešu laikā iniciatīvas grupām neizdevās gūt Satversmē noteikto vienas desmitās daļas vēlētāju atbalstu.

Ar visām Centrālajā vēlēšanu komisijā iesniegtajām vēlētāju iniciatīvām un parakstu vākšanas nosacījumiem iespējams iepazīties Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapā www.cvk.lv sadaļā [“Vēlētāju iniciatīvas”](#). Šajā sadaļā pieejama arī Centrālās vēlēšanu komisijas apkopotā informācija ar parakstu vākšanas vietām pašvaldībās un pie notāriem, norādes, kā parakstīties elektroniski.

2.4. Eiropas pilsoņu iniciatīvas

Eiropas pilsoņu iniciatīva (EPI) ir instruments, ar kura palīdzību miljons pilsoņu no vismaz septiņām Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīm var aicināt Eiropas Komisiju ierosināt tiesību aktus par jautājumiem, kuri ir ES kompetencē un par kuriem ES drīkst

pieņemt regulējumu (https://europa.eu/citizens-initiative/home_lv). Lai pieteiktu Eiropas pilsoņu iniciatīvu, vismaz septiņiem ES pilsoņiem, kuri dzīvo septiņās dažādās dalībvalstīs, ir jāizveido pilsoņu komiteja. Ja paziņojumi par atbalstu kādai no Eiropas pilsoņu iniciatīvām tiek vākti arī Latvijā, pēc parakstu vākšanas beigām tie jāiesniedz Centrālajai vēlēšanu komisijai, kuras kompetencē ietilpst trīs mēnešu laikā saskaitīt derīgos atbalsta paziņojumus un konstatēt rezultātu.

Minimālais parakstītāju skaits par Eiropas pilsoņu iniciatīvu Latvijā kopš 2020. gada 1. februāra ir 5640 (minētais skaits atbilst Latvijas ievēlēto Eiropas Parlamenta deputātu skaitam, kas reizināts ar kopējo Eiropas Parlamenta deputātu skaitu).

Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes regulai (ES) 2019/788 par Eiropas pilsoņu iniciatīvu, kas ir spēkā no 2020. gada 1. janvāra, katra dalībvalsts izveido vienu vai vairākus kontaktpunktus, kuros bez maksas sniedz informāciju un palīdz organizatoru grupām saskaņā ar piemērojamajiem Savienības un dalībvalstu tiesību aktiem. Latvijā valsts līmeņa kontaktpunkts ir Centrālā vēlēšanu komisija (sk. https://europa.eu/citizens-initiative/contact-points-national-level_lv).

Kopš 2020. gada vidus Eiropas Parlaments un Padome pieņēma vairākus pasākumus, lai mazinātu Covid-19 pandēmijas ietekmi uz Eiropas pilsoņu iniciatīvu, paredzot pagarināt to pilsoņu iniciatīvu vākšanas periodus, kuras skārusi pandēmija. 2021. gada 3. jūnijā Komisija pieņēma tā saukto īstenošanas lēmumu pagarināt termiņu EPI atbalsta paziņojumu vākšanai. Tagad tas pagarināts līdz 2022. gada 31. decembrim ([Komisijas īstenošanas lēmums \(ES\) 2021/944](#)).

2021. gadā parakstu vākšanai Eiropas Komisijā tika reģistrētas vienpadsmit jaunas Eiropas pilsoņu iniciatīvas, kā arī parakstu vākšana turpinājās par piecām iepriekš reģistrētajām iniciatīvām (vairākām iniciatīvām paziņojumu par atbalstu vākšanas periods tika pagarināts saskaņā ar Regulu (ES) 2020/1042), tādējādi 2021. gadā Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi varēja sniegt savu atbalstu 16 Eiropas pilsoņu iniciatīvām (skat. 1. tabulu).

Septiņas iniciatīvas nebija sekmīgas, jo atvēlētajā laikā netika savākts nepieciešamais atbalsta paziņojumu skaits. Divām pilsoņu iniciatīvām — “Kohēzijas politika reģionu vienlīdzībai un reģionālo kultūru ilgtspējai” un “Glābiet bites un lauksaimniekus! Virzībā uz bitēm draudzīgu lauksaimniecību veselīgai videi” — 2021. gadā bija noslēdzies parakstu vākšanas termiņš. To organizatori paziņoja par nepieciešamā atbalsta paziņojumu skaita sasniegšanu, un sākās parakstu verifikācijas periods.

1. tabula

Eiropas pilsoņu iniciatīvas 2021. gadā*

Nr.	Nosaukums	Reģistrācijas datums Reģistrācijas numurs
Aktuālās iniciatīvas (paziņojumu par atbalstu vākšana turpinās)		
1.	Green VAT — ES zaļais PVN ilgtspējīgu un videi draudzīgu produktu un pakalpojumu stimulēšanai	14/12/2021 ECI(2021)000011
2.	Aicinājums rīkoties – vides aizsardzība visās politikas jomās	27/10/2021

		ECI(2021)000010
3.	Stop (((5G))) – Stay Connected but Protected (Stop (((5G))) – Savienoti, bet aizsargāti)	07/10/2021 ECI(2021)000009
4.	ES Līgumiem un starptautiskajām tiesībām atbilstīgas kopējās tirdzniecības politikas nodrošināšana	08/09/2021 ECI(2021)000008
5.	“ReturnthePlastics”: pilsoņu iniciatīva ES mērogā ieviest depozīta sistēmu plastmasas pudeļu pārstrādei	13/08/2021 ECI(2021)000007
6.	KOSMĒTIKAS LĪDZEKĻI BEZ NEŽĒLĪBAS – TIEKTIES UZ EIROPU, KURĀ NENOTIEK IZMĒĢINĀJUMI AR DZĪVNIEKIEM	30/06/2021 ECI(2021)000006
7.	Eiropas EcoScore markējums	30/06/2021 ECI(2021)000005
8.	Aizliegt fosilā kurināmā reklāmu un fosilā kurināmā nozares dalību sponsordarbībā	16/06/2021 ECI(2021)000004
9.	Zaļie jumta dārzi	21/04/2021 ECI(2021)000003
10.	Valsts ierēdņu apmaiņas programma (Civil Servant Exchange Program (CSEP))	21/04/2021 ECI(2021)000002
11.	Pilsoniskās sabiedrības iniciatīva nolūkā aizliegt biometriskās masveida novērošanas praksi	07/01/2021 ECI(2021)000001
12.	Tiesības uz atveseļošanas	21/08/2020 ECI(2020)000005
13.	Brīvība kopīgot	15/05/2020 ECI(2020)000004
14.	Beznosacījumu pamatienākumu ieviešana visā ES	15/05/2020 ECI(2020)000003
15.	VĒLĒTĀJI BEZ ROBEŽĀM. Pilnas politiskās tiesības ES pilsoņiem	04/03/2020 ECI(2020)000002
16.	Stop Finning – Stop the trade (“Pārtraukt haizivju spuru atdalīšanu – pārtraukt tirdzniecību”))	02/01/2020 ECI(2020)000001
Nepietiekams atbalsts (paziņojumu par atbalstu vākšana nav izdevusies)		
17.	Pasākumi klimata ārkārtas situācijas jomā	23/09/2019 ECI(2019)000015
18.	Iznīdēt Eiropā korupciju pašā saknē, pārtraucot finansējumu valstīm, kurās tiesu sistēma joprojām ir neefektīva pēc noteiktā termiņa	12/09/2019 ECI(2019)000014
19.	Eat ORIGINAL! Unmask your food	02/10/2018 ECI(2018)000006
20.	“Audzējiet zinātnisko progresu: kultūraugi ir svarīgi!”	25/07/2019 ECI(2019)000012
21.	“Oglekļa cenas noteikšana cīņā pret klimata pārmaiņām”	22/07/2019 ECI(2019)000011
22.	Aviācijas degvielas nodokļa atbrīvojuma izbeigšana Eiropā	10/05/2019 ECI(2019)000009
23.	Ātrs, taisnīgs un efektīvs risinājums klimata pārmaiņām	06/05/2019 ECI(2019)000006
Turpinās verifikācija		

24.	Glābiet bites un lauksaimniekus! Virzībā uz bitēm draudzīgu lauksaimniecību veselīgai videi	30/09/2019 ECI(2019)000016
25.	Kohēzijas politika reģionu vienlīdzībai un reģionālo kultūru ilgtspējai	07/05/2019 ECI(2019)000007
26.	Ekstrēmismam STOP	12/06/2017 ECI(2017)000007

* *Avots: Eiropas Komisijas tīmekļa vietne “Eiropas pilsoņu iniciatīva”*
https://europa.eu/citizens-initiative/home_lv

2021. gadā Centrālā vēlēšanu komisija pēc atbalsta paziņojumu verifikācijas izsniedza sertifikātu par derīgo atbalsta paziņojumu skaitu par Eiropas pilsoņu iniciatīvu “Kohēzijas politika reģionu vienlīdzībai un reģionālo kultūru ilgtspējai” (iniciatīvas reģistrācijas numurs ECI(2019)000007). Centrālā vēlēšanu komisija secināja, ka par šo iniciatīvu ir saņemti 5395 derīgi atbalsta paziņojumi, ko parakstījuši Latvijas pilsoņi.

Par Eiropas pilsoņu iniciatīvu “Izbeigt sprostu laikmetu” (“End the Cage Age”, reģistrācijas numurs ECI(2018)000004)), kas 2020. gadā savāca nepieciešamo atbalsta paziņojumu skaitu un tika iesniegta Eiropas Komisijai, 2021. gada 15. aprīlī Eiropas Parlamentā notika atklāta uzklauššana. 2021. gada 10. jūnijā Eiropas Parlamenta savā plenārsesijā apsprieda iniciatīvu un pieņēma [rezolūciju](#), kurā pauda šai iniciatīvai atbalstu. 2021. gada 30. jūnijā Komisija pieņēma [paziņojumu](#), kurā izklāstīti pasākumi, ko tā iecerējusi veikt, reaģējot uz šo iniciatīvu. Savā atbildē Komisija izklāsta plānus līdz 2023. gadam nākt klajā ar tiesību akta priekšlikumu, ar ko aizliedz vairāku sugu lauksaimniecības dzīvniekus turēt sprostos. Priekšlikums būs daļa no pašlaik notiekošās dzīvnieku labturības tiesību aktu pārskatīšanas saskaņā ar stratēģiju “No lauka līdz galdam” (sk. https://europa.eu/citizens-initiative/end-cage-age_lv).

2.5. Starptautiskā sadarbība

Starptautiskās sadarbības aktivitātes un iespējas arī 2021. gadā ierobežoja Covid-19 pandēmija un ar to saistītie pulcēšanās un pārvietošanās ierobežojumi, tomēr, salīdzinot ar 2020. gadu, Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvju dalība klātienē pasākumos nedaudz pieauga.

Tāpat 2021. gadā Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji izmantoja iespēju tiešsaistē piedalīties vairākās starptautisko vēlēšanu rīkotāju institūciju, piemēram, EDSO Demokrātisko institūciju un cilvēktiesību biroja, Venēcijas komisijas, Starptautiskā vēlēšanu sistēmu fonda (IFES), Eiropas valstu vēlēšanu administratoru asociācijas (ACEEEO), Eiropas Komisijas organizētajos semināros, darba grupās un diskusijās, tai skaitā Eiropas pilsoņu iniciatīvas kontaktpunktu tīkla tikšanās.

Starptautiskā sadarbība tika īstenota, arī sniedzot Centrālās vēlēšanu komisijas viedokli, konsultācijas un atbildes pēc vairāku iestāžu un organizāciju pieprasījuma — Eiropas Komisijas Ģenerālsēkretariāta Eiropas pilsoņu iniciatīvas grupas, Eiropas Padomes Eiropas Demokrātijas un pārvaldības komitejas (par dalībvalstu pieredzi saistībā ar elektronisko balsošanu un EP Ministru komitejas rekomendācijām CM/Rec(2017)5 par standartiem attiecībā uz elektronisko balsošanu; par jaunajām

tehnoloģijām un vēlēšanu procesa dažādajiem posmiem), Portugāles prezidentūras Eiropas Savienības Padomē (par Eiropas demokrātijas rīcības plānu (EDAP)), Starptautiskās Frankofonijas organizācijas (par cīņu pret dezinformāciju), citu valstu nacionālo vēlēšanu institūciju u.c.

2021. gadā Centrālā vēlēšanu komisija sniedza savu viedokli par turpmāku atsevišķu Eiropas pilsoņu iniciatīvu atbalsta paziņojumu vākšanas termiņu pagarināšanu sakarā ar ierobežojumiem, kas ieviesti COVID-19 pandēmijas mazināšanai.

Centrālā vēlēšanu komisija arī regulāri piedalījās Latvijas kopējās informācijas sagatavošanā integrētās situācijas apzināšanās un analīzes (ISAA) ziņojumiem Integrētās politiskās krīzes reaģēšanas mehānisma (IPCR) ietvaros, kas tika aktivizēts, lai reaģētu uz Covid-19 uzliesmojumu. IPCR ir ES sistēma, kas paredzēta, lai augstākajā politiskajā līmenī koordinētu reakciju uz pārnozaru krīzēm.

Februārī notika Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājas Kristīnes Bērziņas tikšanās ar Uzbekistānas ārkārtējo un pilnvaroto vēstnieku Latvijā Kadambaju Sultanovu (Kadambay Sultanov). Puses pārrunāja aktuālos sadarbības jautājumus, Uzbekistānas vēstnieks iepazīstināja ar savas valsts aktualitātēm vēlēšanu procesā un aicināja novērot Uzbekistānas prezidenta vēlēšanas 2021. gada 24. oktobrī. **Martā** notika arī tiešsaistes tikšanās ar Uzbekistānas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvjiem. Abu valstu vēlēšanu administrēšanas iestāžu vadītāji iepazīstināja ar savu valstu jauninājumiem vēlēšanu procesa organizēšanā un apsprieda sadarbības perspektīvas.

Septembrī Latvijas Centrālā vēlēšanu komisija iesaistījās jauna starptautiskā tīkla izveidē – Eiropas reģionālā tīkla sieviešu iesaistīšanai vēlēšanās (*Regional Europe Network for Empowering Women in Elections*, RENEWE), daloties ar sieviešu iesaistīšanas pieredzi Latvijas vēlēšanu administrēšanā IFES Reģionālā Eiropas biroja prāta vētras pasākumā. RENEWE iecerēts kā forums sievietēm centrālo vēlēšanu administrēšanas iestāžu sekretariāta līmenī, lai dalītos ar problēmām un panākumiem, kā arī sadarbotos ideju un paņēmieni jomā, lai pārvarētu šķēršļus, kas kavē vienlīdzību un profesionālo izaugsmi. RENEWE tiks veltīta ne tikai tam, lai risinātu sieviešu vajadzības vēlēšanu administrācijā, bet arī pētīs veidus, kā iesaistīt vairāk sieviešu vēlēšanu administrācijā visā Eiropā.

Oktobrī notika Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājas Kristīnes Bērziņas tiešsaistes tikšanās ar Moldovas Republikas ārkārtējo un pilnvaroto vēstnieku Latvijas Republikā Andrianu Rošu (Andrian Roşa). Sarunu partneri atzinīgi novērtēja pašreizējo sadarbību starp Moldovas Republikas un Latvijas Republikas centrālajām vēlēšanu iestādēm, kas izpaužas konsultācijās un labas prakses apmaiņā, kā arī dalība otrās valsts organizētajās vēlēšanu novērošanas programmās, liekot vērā 2006. gadā parakstīto sadarbības vienošanos starp abām iestādēm. K. Bērziņa puda Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas gatavību atbalstīt idejas un plānus vēlēšanu politikas izstrādei un īstenošanai Moldovā, tika apspriestas pieredzes apmaiņas iespējas tādās jomās kā alternatīvu balsošanas metožu izmantošana, pārredzams finansējums priekšvēlēšanu kampaņās, informācijas tehnoloģiju attīstība un ieviešana vēlēšanu procesā, vēlēšanu izglītošana.

2.6. Dalība starptautiskās konferencēs, semināros un mācību programmās

Pēc starptautisko iestāžu, organizāciju un sadarbības partneru ielūguma 2021. gadā Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji ir piedalījušies vairākās starptautiskās konferencēs un semināros. Līdzās vēlēšanu organizēšanai Covid-19 pandēmijas apstākļos, aktuāli bija vēlēšanu kiberdrošības un dezinformācijas apkarošanas jautājumi, kā arī nepietiekami pārstāvētu grupu līdzdalība vēlēšanu procesos.

Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji piedalījās **Eiropas Komisijas izveidoto** darba grupu un Eiropas vēlēšanu sadarbības tīkla tiešsaistes tikšanās:

- 1) Eiropas pilsoņu iniciatīvas (EPI) nacionālo kontaktpunktu tikšanās oktobrī, kur organizatori iepazīstināja ar 2021. gada pavasarī veiktās EPI kontaktpunktu aptaujas rezultātiem, 2018. gadā uzsāktās “EUTakeTheInitiative” informācijas kampaņas mērķiem un galvenajiem instrumentiem un pašreizējo EPI stāvokli. Prezentācija ietvēra informāciju par daudzvalodu [EPI tīmekļa vietni](#) (ar sadaļām par: [ziņām](#), [biļetena abonementu](#), ['CitizenCentral' podcast](#), [video](#) un citiem [komunikācijas materiāliem](#)), daudzvalodu [EPI Forumu](#), the [EPI tiešsaistes kursu](#) (atvērts līdz 2022. gada 10. decembrim), the [EPI vēstnieku](#) tīklu un citiem tīkliem, piemēram, Europe Direct centriem. Savā pieredzē izpratnes veicināšana par EPI dalījās Austrijas, Lietuvas un Portugāles nacionālo kontaktpunktu pārstāvji.
- 2) Eiropas pilsoņu iniciatīvas ekspertu darba grupas tikšanās novembrī, kur par galveno diskusijas jautājumu bija jaunās EPI Regulas ((ES) 2019/788) pielietošana, īpaši IT izmantošanas ziņā (centrālā tiešsaistes parakstu vākšanas sistēma, eID izmantošana, datu apmaiņas sistēma “Secure CircaBC” atbalsta paziņojumu nosūtīšanai attiecīgajām dalībvalstīm). Sapulces dalībnieki tika iepazīstināti arī ar citām EPI aktualitātēm, tai skaitā ar EPI saistītajiem tiesas procesiem un komunikācijas aktivitātēm.
- 3) Eiropas vēlēšanu sadarbības tīkla un vēlēšanu ekspertu grupas vairākās tikšanās, kur tika diskutēts par atbalstu mobilo ES pilsoņu plašai un iekļaujošai līdzdalībai Eiropas Parlamenta vēlēšanās un pašvaldību vēlēšanās, jaunumiem Eiropas demokrātijas rīcības plāna īstenošanā un ziņojumu par ES pilsonību 2020. gadā, e-balsošanu un elektroniskās demokrātiskās līdzdalības praksi u.c. jautājumiem.

Turpinājās sadarbība Eiropas valstu vēlēšanu administratoru asociācijas (ACEEEO) ietvaros. Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja kā **ACEEEO** Izpildpadomes locekle attālināti piedalījās tās lēmumu pieņemšanā un sēdēs 2021. gada martā un septembrī. Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji septembrī piedalījās ACEEEO Ģenerālasamblejas sēdē un 30. gadskārtējā konferencē Bukarestē, Rumānijā. Šoreiz konferencei bija divas tēmas “Jauniešu līdzdalība” un “Kampaņu un partiju finanses”. Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja Kristīne Bērziņa vadīja konferences apaļā galda diskusiju, kur tika izrunātas jauniešu līdzdalības vispārējās tendences, teorētiskie apsvērumi un institucionālais pamatojums.

2021. gada **janvārī** Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji piedalījās Starptautiskā Vēlēšanu sistēmu fonda (IFES) tiešsaistes mācību kursā “Vēlēšanu tehnoloģija un

kiberhigiēna”, kur nostiprināja zināšanas elektronisko iekārtu nodrošināšanai pret iespējamām drošības incidentiem.

2021. gada 4. **februārī**, Starptautiskajā vēlēšanu dienā, notika Eiropas valstu vēlēšanu administratoru asociācija (ACEEEO) organizētais tiešsaistes simpozījs par jauniešu līdzdalību vēlēšanās, ko ACEEEO nolēma izvirzīt uzmanības centrā 2021. gadā. Simpozijā piedalījās arī Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji. Tāpat Centrālā vēlēšanu komisija ar savu pienesumu atbalstīja Rumānijas Pastāvīgās vēlēšanu pārvaldes iniciatīvu virtuālās izstādes izveidē par godu Starptautiskajai vēlēšanu dienai. Izstādē atspoguļoja, kā dažādās valstīs parāda sociālajos tīklos savu dalību vēlēšanas.

Starptautiskais Parlamentāro studiju centrs (iCPS) **martā** organizēja tiešsaistes apaļā galda diskusiju “Cīņa pret dezinformāciju: vēlēšanu administrēšanas iestāžu loma komunikācijā ar elektorātu priekšvēlēšanu aģitācijas periodā”, kurā piedalījās arī Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji. Apaļā galda dalībnieki iepazinās ar Somijas visaptverošas drošības pieeju, pētījumu par dezinformāciju, kas vērsta pret personu dzimumu, diskutēja par vēlēšanu administrēšanas iestāžu gatavību un iespējām, īstenojot efektīvu komunikāciju ar vēlētājiem.

Tāpat Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvis piedalījās iCPS **aprīlī** organizētajā tiešsaistes apaļā galda diskusijā “Balsošanas procedūru uzlabošana: no pasta balsošanas līdz balsošanai tiešsaistē”.

2021. gada **maijā** Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāji piedalījās Eiropas Padomes Eiropas Demokrātijas un pārvaldības komitejas Darba grupas demokrātijas un tehnoloģiju jautājumos (GT-DT) neformālajās konsultācijās ar vēlēšanu vadības struktūrām par jauno tehnoloģiju izmantošanu vēlēšanu procesa dažādos posmos.

2021. gada **jūnijā** Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji piedalījās Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas organizētajos Eiropas pilsoņu iniciatīvas dienas tiešsaistes pasākumos. Pirmā diena tika veltīta debatēm par EPI instrumentu, galveno uzmanību pievēršot aspektiem, kas ir svarīgi, lai padarītu EPI spēcīgāku un stiprinātu līdzdalības demokrātiju ES līmenī. Otrās dienas pasākumos pašreizējo iniciatīvu organizatoriem bija iespēja iepazīstināt ar savām iniciatīvām un dalīties pieredzē par kampaņas organizēšanu un līdzekļu piesaistīšanu.

Pēc Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) Demokrātisko institūciju un cilvēktiesību biroja (ODIHR) lūguma **septembrī** notika tiešsaistes tikšanās, kurā Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji iepazīstināja ODIHR vēlēšanu ekspertus ar elektroniskā tiešsaistes vēlētāju reģistra izmantošanas plāniem Saeimas vēlēšanās un ar tā ieviešanu saistītiem likumu grozījumiem.

2021. gada **septembrī** Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvis piedalījās ES dalībvalstu un sociālo plašsaziņas līdzekļu platformu tiešsaistes seminārā par vēlēšanu iejaukšanās novēršanu sociālajos medijos, kur iepazīstināja semināra dalībniekus ar Latvijas praksi. Seminārs tika organizēts Somijas Tieslietu ministrijas projekta “[Vaalipooli – Valpoolen – Election pool](#)” ietvaros.

2021. gada **oktobrī** Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji piedalījās Elektroniskās balsošanas un dalības kompetences centra (Competence Center for Electronic Voting and Participation) organizētajā Starptautiskajā kopējā konferencē par elektronisko

balsošanu “E-VOTE-ID 2021”. Tajā tika diskutēts par vairākiem aktuāliem elektroniskās balsošanas jautājumiem, t.sk. ar to saistītajiem riskiem, uzticamību, balsu pārbaudāmību u.c., izskatot vairāku valstu pieredzi IT izmantošanā vēlēšanu procesos.

2021. gada **oktobrī** tiešsaistē notika arī Eiropas Padomes Venēcijas komisijas sadarbībā ar Igaunijas Nacionālo vēlēšanas komisiju rīkotā 18. Eiropas valstu vēlēšanu administratoru konferencē “Mācības, kas gūtas no COVID-19 veselības krīzes ietekmes uz vēlēšanu procesiem”, kur piedalījās arī Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji. Par galvenajam diskusijas jautājumiem kļuva reglamentējošie un praktiskie risinājumi vēlēšanu procesu drošības garantēšanai; vēlēšanu administrācijas loma vēlēšanu aktivitātes sekmēšanā, jo īpaši attiecībā uz sievietēm un neaizsargātām grupām; vēlēšanu novērošanas procesa nepārtrauktības un vēlēšanu kampaņu pārredzamības nodrošināšana.

Pēc Moldovas Vēlēšanu tālākizglītības centra (Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral, CICDE) lūguma Centrālā vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja **novembrī** iepazīstināja Moldovas kolēģus ar Latvijas pieredzi iekļaujošo vēlēšanu organizēšanā, piedaloties šī centra organizētajā [tiešsaistes seminārā](#).

2021. gada **novembrī** Latvijas Centrālā vēlēšanu komisija dalījās pieredzē ar Pasaules vēlēšanu iestāžu asociāciju (A-WEB) par vēlēšanu organizēšanu Covid-19 pandēmijas apstākļos, stāstot par [pašvaldību vēlēšanu organizēšanu](#).

2021. gada **novembrī** Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji piedalījās EDSO Demokrātisko institūciju un cilvēktiesību biroja (ODIHR) tiešsaistes seminārā par vēlēšanu novērošanu un priekšvēlēšanu kampaņām sociālajos tīklos, kur tika diskutēts par saistībām, standartiem un praksi attiecībā uz priekšvēlēšanu kampaņām sociālajos medijos. EDSO pārstāvji prezentēja oktobrī publicētās “[Vadlīnijas par vēlēšanu kampaņu novērošanu sociālajos tīklos](#)”.

Decembrī Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvis piedalījās tiešsaistes pasākumā, kas tika veltīts jaunās publikācijas “Personu ar psihosociālu vai intelektuālu invaliditāti politiskā līdzdalība” atklāšanai. Šī publikācija tapa Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmas (UNDP) un NVO “Inclusion International” kopīgās programmas ietvaros, un tā sniedz praktiskus norādījumus, kā stiprināt personu ar intelektuālu vai psihosociālu invaliditāti politisko līdzdalību. Norādījumi, kas pieejami arī vieglās valodas versijā, ir izstrādāti kā praktisks instruments valdībām, vēlēšanu vadības struktūrām, personu ar invaliditāti organizācijām, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un vēlēšanu palīdzības sniedzējiem.

Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji piedalījās sešos vebināros, ko rīkoja Starptautiskais Vēlēšanu sistēmu fonds (IFES) diskusiju sērijas “Demokrātijas noturība Eiropā” ietvaros. Vebināru dalībnieki diskutēja par pandēmijas apstākļos notikušajās vēlēšanām Gruzijā, Rumānijā, Ukrainā un Moldovā (janvāris), dzimumu dimensiju attiecībā uz dezinformāciju vēlēšanās, politikā un digitālajā informācijas telpā (februāris), demokrātijas noturību pēc gada no pandēmijas sākuma (marts), vēlēšanu tiesiskumu Eiropā pandēmijas laikā (jūnijs), parlamenta vēlēšanām un politiku Krievijā (septembris) un līdzsvara atrašanu starp dezinformācijas apkarošanu un vārda brīvības nodrošināšanu (novembris).

2.7. Ārvalstu vēlēšanu novērošana un pieredzes apmaiņas programmas

2021. gadā Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji tika uzaicināti piedalīties vairākās ārvalstīs notiekošo vēlēšanu novērošanā un to ietvaros notiekošajās pieredzes apmaiņas programmās. Gada pirmajā pusē Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvju dalība šo vēlēšanu novērošanā netika uzskatīta par iespējamu Covid-19 izplatības ierobežošanas pasākumu dēļ, un iepazīšanās ar vēlēšanu norisi klātienē atsakās tikai gada beigās.

Oktobrī notika Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvju vizītes uz Gruziju, Ziemeļmaķedoniju un Uzbekistānu.

Gruzijā Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji novēroja pašvaldību vēlēšanas, kur iepazinās ar vēlēšanu organizēšanas procesu, ieviestajiem drošības pasākumiem vēlēšanu iecirkņos saistībā ar COVID-19 vīrusa izplatības ierobežošanu, balsu skaitīšanas procedūru reģionālajos balsu skaitīšanas centros, kā arī tikās ar Gruzijas Centrālās vēlēšanu komisijas vadību. Latvijas pārstāvji piedalījās vēlēšanu novērošanā Tbilisi un Mchetas-Mtianeti reģiona vēlēšanu iecirkņos.

Tāpat pašvaldības vēlēšanas tika novērotas **Ziemeļmaķedonijā**, kur Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji tikās ar šīs valsts Centrālo vēlēšanu komisiju, iepazinās ar vēlēšanu organizatoriskajiem jautājumiem, vēlēšanu kārtību, jaunievedumiem – pirkstu skenēšanas iekārtām un to darbību, drošības pasākumiem COVID-19 laikā. Savukārt Latvijas vēlēšanu administratori iepazīstināja Ziemeļmaķedonijas un citu valstu novērotājus ar Latvijas vēlēšanu kārtību un vēlētāju elektronisko vēlētāju reģistru. Pašvaldību vēlēšanu process tika novērots iecirkņos Skopjē, Želino un Šopištes pašvaldībās.

Uzbekistānā Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji piedalījās prezidenta vēlēšanu novērošanas programmā, kur notika tikšanās ar Uzbekistānas Centrālo vēlēšanu komisiju un vēlēšanu gaitas novērošana vairākos iecirkņos. Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji iepazinās ar vēlētāju reģistrācijas un balsošanas kārtību, vēlēšanu iecirkņu iekārtojumu, ievērojot Covid-19 pandēmijas apstākļus, kā arī piedalījās preses brīfingā pēc iecirkņu slēgšanas.

2021. gada novembrī notika **Kirgīzu Republikas** parlamenta (Žogorku Keneša) vēlēšanas, kuras novēroja arī Centrālās vēlēšanu pārstāvji. Vizītes ietvaros notika tikšanās ar Kirgizstānas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāju. Tikšanās laikā novērotāji no 26 valstīm tika iepazīstināti ar vēlēšanu organizatoriskajiem jautājumiem, vēlēšanu kārtību, jaunajiem grozījumiem vēlēšanu normatīvajos aktos, drošības pasākumiem COVID-19 laikā un vēlētāju reģistrācijas iekārtām un elektroniskajām balsu skaitīšanas kastēm. Pieredzes apmaiņas programmas ietvaros novērotāji piedalījās parlamenta vēlēšanu procesa novērošanā iecirkņos Biškekā, Karažigačas un Kantas pašvaldībās. Latvijas pārstāvji piedalījās arī Kirgizstānas Centrālās vēlēšanu komisijas preses konferencē, kurā tika paziņoti provizoriskie vēlēšanu rezultāti, un OECD misijas priekšziņojuma konferencē, kurā OECD informēja par saviem secinājumiem par notikušajām vēlēšanām.

Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvju dalība vēlēšanu novērošanā galvenokārt ir saistīta ar pieredzes apmaiņu vai attīstības palīdzības sniegšanu citu valstu nacionālajām vēlēšanu institūcijām. Novērojot vēlēšanas ārvalstīs, Centrālā vēlēšanu komisija nav pilnvarota un atturas sniegt atzinumus par vēlēšanu atbilstību demokrātiskajiem un starptautiskajiem standartiem, jo parasti sadarbojas ar ārvalstu nacionālajām vēlēšanu institūcijām un novēro konkrētu vēlēšanu jomu — vēlēšanu administrēšanu.

3. BUDŽETA INFORMĀCIJA

Centrālajai vēlēšanu komisijai iestādes funkciju īstenošanai finansējums tiek piešķirts no valsts pamatbudžeta līdzekļiem. 2021. gadā Centrālās vēlēšanu komisijas pamatfunkciju izpildi nodrošināja budžeta programmas 01.00.00 “Vispārējā vadība”, 03.00.00 “Pašvaldību vēlēšanas” un 99.00.00 “Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums”.

Centrālās vēlēšanu komisijas valsts pamatbudžeta izdevumi 2021. gada 12 mēnešos bija 2 167 062 *euro*, kas, salīdzinot ar 2020. gadu, ir samazinājušies par 5240 *euro* jeb 0,24%.

Izdevumu pamatfunkciju īstenošanai samazinājums saistīts ar to, ka 2020. gadā Centrālās vēlēšanu komisijas bija izdevumi parakstu vākšanas un Rīgas domes ārkārtas vēlēšanu nodrošināšanai, bet pārskata gadā tika nodrošinātas pašvaldību vēlēšanas. Savukārt pārskata gadā bija mazāki izdevumi kapitālieguldījumiem, jo tika apmaksāts Vēlēšanu vadības sistēmas pašvaldību vēlēšanu modulis, bet 2020. gadā kapitālieguldījumu izmaksas bija augstākas, jo tika apmaksāts Vēlēšanu vadības sistēmas bāzes modulis.

Budžeta programmas 01.00.00 “Vispārējā vadība” ieņēmumus 2021. gadā veidoja dotācija no valsts pamatbudžeta 959 500 *euro* apmērā. Budžeta programmas izpildei tika izlietoti 959 500 *euro*.

Programmai 01.00.00 “Vispārējā vadība” ieņēmumi un izdevumi kopā, salīdzinot ar 2020. gadu, samazinājās par 14,18% jeb 158 584 *euro*. 2020. gadā tika piešķirts transfers no Rīgas pašvaldības 30 075 *euro*, lai apmaksātu vēlēšanu tiešsaistes reģistrāciju Rīgas domes vēlēšanās. Izdevumi atlīdzībai salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu pieauga par 6,05% jeb 27 968 *euro*, jo saskaņā ar Atlīdzības likumu pieauga mēnešalgas likmes Centrālās vēlēšanu komisijas amatpersonām un tika īstenota atbalsta funkciju reorganizācija. Izdevumi precēm un pakalpojumiem salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu samazinājās par 10,78% jeb 11 613 *euro*, jo 2020. gadā tika apmaksāta vēlēšanu tiešsaistes reģistrācija 30 075 *euro* apmērā, bet pārskata gadā palielinājās komandējumu izdevumi.

Programmai 03.00.00 “Pašvaldību vēlēšanas” 2021. gadā dotācija no valsts pamatbudžeta un izdevumi bija 861 310 *euro*, savukārt 2020. gadā Rīgas domes ārkārtas vēlēšanas tika apmaksātas no budžeta programmas 99.00.00 “Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem”. Lielākās izdevumu pozīcijas sastāda viedtālrunu nomas izdevumi 336 864 *euro* un Vēlēšanu vadības sistēmas tehniskās pavadīšanas nodrošināšana 286 231 *euro*.

Budžeta programmā 99.00.00 “Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums” 2021. gadā tika piešķirts un izlietots finansējums 346 252 *euro* Vēlēšanu vadības sistēmas tehniskajam atbalstam un atlikto pašvaldību vēlēšanu nodrošināšanai Rēzeknes un Varakļānu novadā.

Centrālā vēlēšanu komisija 2021. gadā noslēdza 54 saimnieciskās darbības līgumus un veica 9 iepirkumus centralizētajā Elektronisko iepirkumu sistēmā (EIS). Saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu tika veiktas valsts iepirkuma procedūras:

- atklāts konkurss “Aploksņu iegāde 2021. gada pašvaldību vēlēšanām”;
- Iepirkumu likuma 9. panta iepirkums “Informatīvo reklāmas materiālu izstrāde 2021. gada pašvaldību vēlēšanām”;
- atklāts konkurss “Viedtālrunu ar mobilo internetu īstermiņa noma 2021. gada pašvaldību vēlēšanām”;
- Iepirkumu likuma 9. panta iepirkums “Informatīvā tālruna pakalpojuma nodrošināšana 2021. gada pašvaldību vēlēšanās”;
- Iepirkumu likuma 9. panta iepirkums “Vēlēšanu kastu iegāde 2021. gada pašvaldību vēlēšanām”;
- Iepirkumu likuma 9. panta iepirkums “Poligrāfijas materiālu izgatavošana un piegāde 2021. gada pašvaldību vēlēšanās”;
- Iepirkumu likuma 9. panta iepirkums “Lielo vēlēšanu kastu iegāde 2021. gada pašvaldību vēlēšanām”;
- sarunu procedūra “Vēlēšanu vadības sistēmas aktuālo izmaiņu realizācija kandidātu sarakstu un vēlēšanu zīmju sagatavošanas tehniskā pavadīšana un lietotāju atbalsts 2021. gada pašvaldības domes vēlēšanās”;
- sarunu procedūra “Vēlēšanu vadības sistēmas aktuālo izmaiņu realizācija balsošanas un balsu skaitīšanas tehniskā pavadīšana un lietotāju atbalsts 2021. gada pašvaldības domes vēlēšanās”;
- sarunu procedūra “Vēlēšanu vadības sistēmas tehniskā pavadīšana un lietotāju atbalsts 2021. gada Rēzeknes novada domes un Varakļānu novada domes vēlēšanās”;
- sarunu procedūra “Viedtālrunu ar mobilo internetu īstermiņa noma 2021. gada Rēzeknes novada domes un Varakļānu novada domes vēlēšanās”.

3.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2021. gadā (eiro)

3.1.1. Kopsavilkums

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	2020. gadā (faktiskā izpilde)*	Plāns 2021. gadam	Faktiskā izpilde 2021. gadā*
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	2 172 302	2 190 232	2 167 062
	t.sk. pašvaldību budžetu transferti	30 075	-	-

	t.sk. dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	2 142 227	2 190 232	2 167 062
2.	Izdevumi (kopā)	2 172 302	2 190 232	2 167 062
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 621 837	1 819 240	1 796 134
2.1.1.	Starptautiskā sadarbība, (biedra naudas iemaksa Eiropas valstu vēlēšanu organizatoru asociācijā)	1 800	2 100	2 100
2.1.2.	Valsts budžeta uzturēšanas izdevumu transferti pašvaldībām	432 694	-	-
2.1.3.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	1 187 343	1 817 140	1 794 034
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	550 465	370 992	370 928

* Noteikts saskaņā ar naudas plūsmas principu.

3.1.2. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums programmai 01.00.00 “Vispārējā vadība”

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	2020. gadā (faktiskā izpilde)*	Plāns 2021. gadam	Faktiskā izpilde 2021. gadā*
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 118 084	973 889	959 500
	t.sk. pašvaldību budžetu transferti	30 075	-	-
	t.sk. dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	1 088 009	973 889	959 500
2.	Izdevumi (kopā)	1 118 084	973 889	959 500
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	571 917	602 897	588 572
2.1.1.	Starptautiskā sadarbība, (biedra naudas iemaksa Eiropas valstu vēlēšanu organizatoru asociācijā)	1 800	2 100	2 100
2.1.2.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	570 117	600 797	586 472
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	546 167	370 992	370 928

* Noteikts saskaņā ar naudas plūsmas principu.

3.1.3. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums programmai 03.00.00 “Pašvaldību vēlēšanas ”

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	2020. gadā (faktiskā izpilde)*	Plāns 2021. gadam	Faktiskā izpilde 2021. gadā*
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	-	870 090	861 310

	t.sk. dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	-	870 090	861 310
2.	Izdevumi (kopā)	-	870 090	861 310
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	-	-	-
2.1.1.	Valsts budžeta uzturēšanas izdevumu transferti pašvaldībām noteiktam mērķim	-	-	-
2.1.2.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	-	870 090	861 310
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

* Noteikts saskaņā ar naudas plūsmas principu.

3.1.4. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums programmai 99.00.00 "Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums"

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	2020. gadā (faktiskā izpilde)*	Plāns 2021. gadam	Faktiskā izpilde 2021. gadā*
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 054 218	346 253	346 252
	t.sk. dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	1 054 218	346 253	346 252
2.	Izdevumi (kopā)	1 054 218	346 253	346 252
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 049 920	346 253	346 252
2.1.1.	Valsts budžeta uzturēšanas izdevumu transferti pašvaldībām noteiktam mērķim	432 694	-	-
2.1.2.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	617 226	346 253	346 252
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	4298	-	-

* Noteikts saskaņā ar naudas plūsmas principu.

3.2. Rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpildes analīze 2021. gadā

Politikas un resursu vadības kartes numurs un nosaukums	Prioritārā pasākuma numurs un nosaukums	Darbības rezultāts	Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Gads	Plānotā vērtība	Izpilde / novērtējums	Izpildes / novērtējuma novirze no plānotās vērtības, %	Iemesli / faktori, kas ir noteikuši izpildi / neizpildi	Izdarītais, lai sasniegtu plānoto vērtību	Ārējie faktori, kas radījuši ietekmi uz rādītāja izpildi / novērtējumu
Saeimas, Eiropas Parlamenta, pašvaldību vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu sagatavošana			Organizētās vēlēšanas	gab	x	1	1	0			
Saeimas, Eiropas Parlamenta, pašvaldību vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu sagatavošana			Parakstu vākšanas sistēmas nodrošinātie pieslēgumi	skaits	x	1070	1070	0			
Saeimas, Eiropas Parlamenta, pašvaldību vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu sagatavošana			Darbam vēlēšanu komisijas atbilstoši sagatavoti vēlēšanu komisiju locekļi	skaits		6404	5964	-6,9	Samazinājies pašvaldību vēlēšanu komisiju skaits pēc Administratīvi teritoriālās reformas	Veikta vēlēšanu komisiju locekļu apmācība	Samazinājies pašvaldību vēlēšanu komisiju skaits pēc Administratīvi teritoriālās reformas
Saeimas, Eiropas Parlamenta, pašvaldību vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu sagatavošana			Vēlēšanu rezultātu publicēšanas maksimālais laiks pēc lēmuma pieņemšanas (dienas)	dienas		3	1	-66,7		Vēlēšanu rezultātu publicēšanai izmantoti IT risinājumi	
Saeimas, Eiropas Parlamenta, pašvaldību vēlēšanu, tautas			Vēlēšanu provizorisko rezultātu publicēšanas			10	10,5	5,0	Rādītāja neizpildi ietekmēja problēmas ar balsu skaitīšanu		

nobalsošanu un likumu ierosināšanu sagatavošana			maksimālais laiks pēc vēlēšanu iecirkņu slēgšanas (stundas)						vienā vēlēšanu iecirknī		
Saeimas, Eiropas Parlamenta, pašvaldību vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu sagatavošana			Sagatavotas publikācijas un reklāmas materiāli mājaslapai, presei un sociālajiem tīkliem	skaitis		420	1004	139,0	Palielināties publikāciju skaits visu veidu plašsaziņas līdzekļos, lai nodrošinātu pašvaldību vēlēšanas, t.sk. atceltās vēlēšanas Rēzeknes un Varakļānu novados, un informētu par COVID-19 ierobežošanas pasākumu ievērošanu		
Saeimas, Eiropas Parlamenta, pašvaldību vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu sagatavošana	1.Elektroniskā vēlēšanu administrēšanas lietojumprogramma	Elektroniskas vēlēšanu administrēšanas sistēmas iegāde Centrālās vēlēšanu komisijas īpašumā, lai novērstu vēlēšanu atkarību no viena komersanta sniegtajiem pakalpojumiem un ar to saistītajiem drošības riskiem	Izdevumi	Summa <i>euro</i>	2020	386 034	385 940	0,0	2021. gadā darba devēja Valsts sociālās apdrošināšanas likme ir mazinājusies par 0,5%	Izstrādāts un ieviests ekspluatācijā Vēlēšanu vadības sistēmas pašvaldību vēlēšanu modulis, kas izmantots pašvaldību vēlēšanu nodrošināšanai	
Saeimas, Eiropas Parlamenta, pašvaldību vēlēšanu, tautas	2.Atbalsta funkciju reorganizācija	Atbalsta struktūras izveidošana, kas nodrošina	Atlīdzības pieaugums (% pret 2019. gadu)	procenti	2020	20	20	0,0			

nobalsošanu un likumu ierosināšanu sagatavošana		Centrālās vēlēšanu komisijas funkciju izpildi un izvirzīto mērķu sasniegšanu									
Saeimas, Eiropas Parlamenta, pašvaldību vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu sagatavošana	2.Atbalsta funkciju reorganizācija	Atbalsta struktūras izveidošana, kas nodrošina Centrālās vēlēšanu komisijas funkciju izpildi un izvirzīto mērķu sasniegšanu	Izdevumi	Summa <i>euro</i>	2020	35 229	35 087	-0.4	2021. gadā darba devēja Valsts sociālās apdrošināšanas likme ir mazinājusies par 0,5%	Veikta atbalsta struktūras pārskatīšana, pārdalīti pienākumi	

3.3. Prioritāro pasākumu izpildes analīze 2021. gadā

Nr. p.k.	Nosaukums	Mērķis	Mērķa sasniegšana vai virzība uz mērķi	Īstenošanas periods	Budžeta paskaidrojumu gads	Programma(-as) (apakšprogramma(-as))
1	2	3	4	5	6	7
1.	Elektroniskā vēlēšanu administrēšanas lietojumprogramma	Iegādāties Centrālās vēlēšanu komisijas īpašumā lietojumprogrammu vēlēšanu administrēšanai, lai novērstu risku, ka vēlēšanu process ilgstoši ir atkarīgs no viena komersanta sniegtajiem e-pakalpojumiem	Izstrādāti un ieviesti ekspluatācijā Vēlēšanu vadības sistēmas pirmie divi - bāzes un pašvaldību vēlēšanu moduļi	2020.-2023.	2020	01.00.0 Vispārējā vadība

4. PERSONĀLS

Centrālās vēlēšanu komisijas sastāvā ir deviņi locekļi, no kuriem priekšsēdētāju un septiņus locekļus ievēlē Saeima, bet vienu locekli no tiesnešu vidus Augstākā tiesa savā plēnumā. Centrālās vēlēšanu komisijas vēlēšanām jānotiek ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc Saeimas sanāksšanas, līdz ar to Centrālās vēlēšanu komisijas pilnvaru termiņš ir četri gadi.

Pirmajā sēdē Centrālā vēlēšanu komisija no sava vidus ievēlē priekšsēdētāja vietnieku un sekretāru. Priekšsēdētājs, priekšsēdētāja vietnieks un sekretārs Centrālajā vēlēšanu komisijā strādā pastāvīgi. Pārējie komisijas locekļi atalgojumu saņem atbilstoši nostrādātajam stundu skaitam un savu pienākumu pildīšanas laikā ir atbrīvojami no tiešajiem pienākumiem savā darbavietā.

Ieskaitot deviņus Centrālās vēlēšanu komisijas locekļus, 2021. gadā Centrālajā vēlēšanu komisijā bija 21 amata vieta, kurā bija nodarbināts 21 speciālists (*skat. 1. tabulu*).

Papildus Centrālā vēlēšanu komisija 2021. gadā bija noslēgusi uzņēmuma līgumus, lai sarīkotu 5. jūnija pašvaldību vēlēšanas, Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanas, kā arī citu atsevišķu darbu (pakalpojumu) izpildei.

1. tabula

Centrālās vēlēšanu komisijas amatpersonas un darbinieki

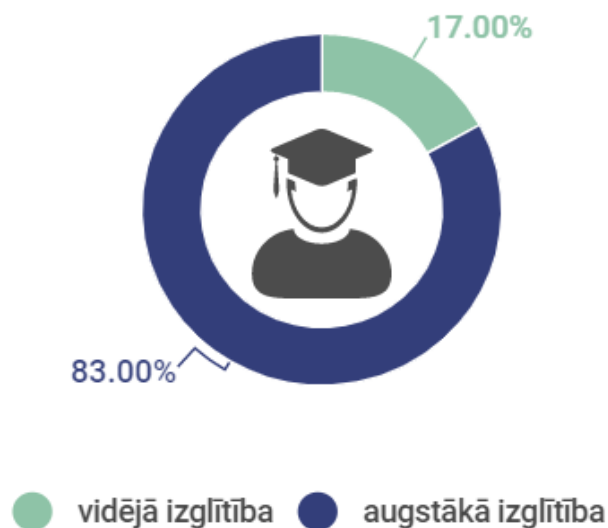
Amata vietu skaits	Amatpersonu/darbinieku skaits	Amata nosaukums
9	9	Centrālās vēlēšanu komisijas locekļi
1	1	Finanšu nodaļas vadītājs
1	1	Juridiskās nodaļas vadītājs
1	1	Informācijas nodaļas vadītājs
1	1	Lietvedības nodaļas vadītājs
1	1	Vecākais grāmatvedis - ekonomists
1	1	Juriskonsults
1	1	Vecākais speciālists sadarbībai ar ārvalstu vēlēšanu institūcijām
1	1	IT vadītājs
1	1	Sistēmu administrators
1	1	Biroja tehnikas administrators
1	1	Sabiedrisko attiecību vecākais speciālists
1	1	Apkopējs

No 12 Centrālās vēlēšanu komisijas darbiniekiem (neieskaitot Centrālās vēlēšanu komisijas locekļus) 2021. gadā vēlēšanu komisijā divi darbinieki strādāja 1 gadu, divi — divus gadus, 3 darbinieki piecus līdz desmit gadus. Savukārt pieci darbinieki 14-24 gadus.

Vairākumam — desmit jeb 83% darbinieku — ir augstākā izglītība, un tikai diviem nodarbinātajiem jeb 17% — vidējā izglītība.

2.attēls

Centrālās vēlēšanu komisijas darbinieku izglītība (neskaitot Centrālās vēlēšanu komisijas locekļus)

Pārskata periodā Centrālajā vēlēšanu komisijā strādāja deviņas sievietes jeb 75% darbinieku un trīs vīrieši jeb 25% darbinieku. Vairākums darbinieku bija vecumā virs 40 gadiem.

5. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

5.1. Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai

Viens no Centrālās vēlēšanu komisijas pienākumiem ir informēt sabiedrību par vēlēšanu, tautas nobalsošanas un likumu ierosināšanas kārtību. 2021. gadā Centrālās vēlēšanu komisijas Informācijas nodaļa sagatavoja un izplatīja plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem 80 ziņu preseī. Centrālās vēlēšanu komisijas amatpersonas regulāri sniedza intervijas plašsaziņas līdzekļiem, tika rīkotas arī preses konferences. Galvenie sabiedrības informēšanas pasākumi bija saistīti ar 5. jūnija pašvaldību vēlēšanu un 11. septembra Rēzeknes un Varakļānu novadu domes vēlēšanām.

Komunikācijas aktivitātes 2021. gadā ietvēra arī informācijas sagatavošanu Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapai, atbilžu gatavošanu uz iedzīvotāju un pētnieku jautājumiem, ziņu izplatīšanu, sociālo reklāmu sagatavošanu un ievietošanu sociālajās platformās “Facebook”, “Twitter” un “Instagram”.

Kopējais Centrālās vēlēšanu komisijas publikāciju skaits sociālo tīklu vietnēs 2021. gadā bija 653, no tām “Facebook” publikācijas – 159, “Twitter” publikācijas – 227, “Instagram” – 255 (128 ieraksti un 127 stāsti), “Youtube video” – 12. Savukārt mājaslapai tika sagatavota 311 publikācija, tai skaitā 137 informatīvie materiāli

jaunumu sadaļai un 174 publikācijas citām mājaslapas sadaļām. Mājaslapai sagatavotas 18 publikācijas krievu valodā un 3 publikācijas angļu valodā. Kopējais publikāciju gan sociālajos tīklos, gan mājaslapā bija 1004.

Pašvaldību vēlēšanām tika sagatavoti 40 informatīvās reklāmas materiāli — divpadsmit video, vienpadsmit audio reklāmas, seši plakāti, desmit infografikas, viens buklets vieglajā valodā.

Lai informētu vēlētājus par 5. jūnija pašvaldību vēlēšanu kārtību, no 26. marta līdz 6. jūnijam darbojās Centrālās vēlēšanu komisijas uzziņu tālrunis 6704 9999. Centrālās vēlēšanu komisijas uzziņu tālrunis 5. jūnija pašvaldību vēlēšanās saņēma 2545 zvanus no vēlētājiem, sniedzot konsultācijas kopumā 5057 minūšu garumā. Visbiežāk zvanītāji vēlējās noskaidrot, kurā vēlēšanu iecirknī jābalso (21%), kā var nomainīt vēlēšanu apgabalu uz pašvaldību, kurā pieder nekustamais īpašums (18%), kā iespējams nobalsot, ja veselības stāvokļa dēļ nevar aiziet uz vēlēšanu iecirkni (12%), kurā vēlēšanu apgabalā jābalso (11%) un kāda ir balsošanas kārtība (9%). Tāpat vēlētāji interesējās par pieteikšanos balsot pa pastu no ārzemēm, vēlēšanu iecirkņu darba laikiem, vēlēšanu zīmes aizpildīšanu, drošības pasākumiem Covid-19 infekcijas izplatības mazināšanai un citiem ar vēlēšanu norisi saistītiem jautājumiem.

Uzziņu tālrūņa pakalpojumu vēlētājiem 5. jūnija pašvaldību vēlēšanās Centrālā vēlēšanu komisija nodrošināja sadarbībā ar uzņēmumu “Corporate Services”. Centrālās vēlēšanu komisijas uzziņu tālrunis darbojās arī no 2. augusta līdz 12. septembrim, lai informētu vēlētājus par 11. septembra Varakļānu novada domes un Rēzeknes novada domes vēlēšanu kārtību.

5.2. Pasākumi sabiedrības viedokļa izzināšanai

2021. gada martā Centrālā vēlēšanu komisija sadarbībā ar sabiedriskās domas pētījumu centru “SKDS” īstenoja pētījumu, kurā apzināja ārpus Rīgas dzīvojošo vēlētāju viedokļus par plāniem piedalīties 2021. gada pašvaldību vēlēšanās, piedalīšanās un nepiedalīšanās iemesliem un COVID-19 ietekmi uz dalību vēlēšanās. Tāpat tika vaicāts par lēmuma par piedalīšanos vēlēšanās pieņemšanas brīdi, ieinteresētība nobalsot, atrodoties automašīnā, par vēlēšanām nepieciešamo informāciju, vēlmi strādāt vēlēšanu iecirknī kā brīvprātīgajam, rīcība gadījumā, ja tiktu mēģināts “nopirkt balsi” un attieksmi pret tiem, kas piekristu “balss nopirkšanai”.

Pētījuma dati liecināja, ka 25% respondentu, kuri nedzīvo Rīgā, atbildēja, ka “noteikti” piedalīsies pašvaldību vēlēšanās, un vēl 35% atzina, ka “vairāk ticams”, ka piedalīsies tajās. Liekot vērā, ka 5. jūnija pašvaldību vēlēšanu kopumā nobalsoja 327 950 vēlētāji jeb 34,01 procenti balsstiesīgo, šīs aptaujas rezultātus var uzskatīt par atbilstošiem patiesajai vēlētāju aktivitātei.

“Atvērtajā” jautājumā, lūgti raksturot iemeslus, kāpēc viņi plāno piedalīties pašvaldību vēlēšanās, visbiežāk respondenti norādīja, kas tas ir pilsoņa pienākums (39%). Samērā bieži respondenti norādīja, ka vēlas atbalstīt noteiktu partiju vai kandidātu (17%). 11% atzina, ka vienmēr piedalās vēlēšanās, 10% — ka cer uz labāku nākotni, pārmaiņām, 9% — vēlas ietekmēt novada (pagasta, pilsētas) nākotni, 6% — vēlas paust savu viedokli, bet 4% — uzskata, ka ikvienai balsij ir nozīme. Citi iemesli nosaukti retāk.

Raksturojot iemeslus, kāpēc viņi negrasās piedalīties pašvaldību vēlēšanās, visbiežāk respondenti atzina, ka neredz tam jēgu (37%). 14% atbildēja, ka viņiem vairs nav ticības, neuzticas nekam, 13% — ka nezina, par ko balsot, vai nav, par ko balsot, 11% atzina, ka viņus vispār neinteresē politika vai šie jautājumi vienaldzīgi. Uzskatu, ka viņu balss nekā neietekmēs, pauda 5%, tikpat bieži (5%) tika uzskatīts, ka viss jau izlemts. 5% atbildēja, ka nekad nepiedalās vēlēšanās, bet 4% norādīja, ka neies uz vēlēšanām COVID-19 pandēmijas dēļ.

Aptaujā tika noskaidrots, cik lielā mērā COVID-19 pandēmija varētu kavēt respondentu nodomu piedalīties pašvaldību vēlēšanās. Saskaņā ar aptaujas datiem 9% respondentu atbildēja, ka tā varētu kavēt lielā mērā, un vēl 27% atzina, ka pandēmijas ietekme uz plāniem piedalīties vēlēšanās varētu būt neliela. 52% pētījuma dalībnieku norādīja, ka COVID19 nav ietekmes uz lēmumu piedalīties vēlēšanās vai nē (to ietekmēs citi faktori). No respondentiem, kuri norādīja, ka “noteikti” plāno piedalīties pašvaldību vēlēšanās, 5% atzīmēja, ka COVID-19 lielā mērā ietekmē viņu lēmumu par piedalīšanos vēlēšanās. Biežāk nekā caurmērā to, ka COVID-19 lielā mērā ietekmē viņu lēmumu par piedalīšanos vēlēšanās, atzīmēja respondenti, kuriem ir 64 gadi un vairāk, nestrādājošie, kā arī pētījuma dalībnieki ar vidējiem ienākumiem.

Lūgti norādīt, kad viņi parasti izlemj, vai piedalīsies pašvaldību vēlēšanās, 9% pilsoņu atzina, ka izlemj vēlēšanu dienā. 9% šo lēmumu pieņem 2...3 dienas pirms vēlēšanām, 9% — pēdējā nedēļā, 8% — 2...3 nedēļas pirms vēlēšanām, 14% — pēdējā mēneša laikā, bet 36% — agrāk. No respondentiem, kuri norādīja, ka “noteikti” plāno piedalīties vēlēšanās, 52% atbildēja, ka šādu lēmumu parasti pieņem agrāk nekā pēdējā mēnesī pirms vēlēšanām, bet 7% atzina, ka šādu lēmumu pieņem tikai vēlēšanu dienā.

Atbildot uz jautājumu “Ja pašvaldībā tiktu izveidots viens vai vairāki vēlēšanu iecirkņi, kurā varētu nobalsot, atrodoties savā automašīnā, vai Jūs šādu iespēju izmantotu?”, 26% respondentu atbildēja apstiprinoši. 31% atzina, ka viņiem ir automašīna, bet viņi šādu iespēju, visticamāk, neizmanto, bet 34% norādīja, ka viņiem nav automašīnas. No respondentiem, kuri nenorādīja, ka viņiem nav automašīnas, šādu iespēju izmantotu 39%. No respondentiem, kuri norādīja, ka “noteikti” piedalīsies vēlēšanās, 35% atbildēja, ka izmantotu iespēju nobalsot, atrodoties savā automašīnā.

Aptaujā tika noskaidrots, par kādiem jautājumiem saistībā ar vēlēšanām respondentiem būtu nepieciešama informācija. 16% pētījuma dalībnieku norādīja, ka viņus interesē informāciju par elektroniskā vēlēšanu reģistra izmantošanu balsošanas procesā un balsošanu jebkurā pašvaldības iecirknī, 12% bija ieinteresēti sava vēlēšanu apgabala un balsošanai ērtākā iecirkņa noskaidrošanā (12%), 11% vēlētos iegūt informāciju par pašvaldību jaunajām administratīvajām teritorijām (11%), 6% — par vēlēšanu novērošanu, 6% — par iespēju mainīt vēlēšanu apgabalu, jo viņiem ir īpašums citā pašvaldībā, 5% — par balsošanu atrašanās vietā, ja veselības stāvokļa dēļ nevar nokļūt vēlēšanu iecirknī, 5% — par pieteikšanos darbam vēlēšanu iecirknī, 3% — par personām ar kustību traucējumiem pieejamiem iecirkņiem un 2% — par balsošanu pa pastu no ārzemēm. 52% atzina, ka ne par vienu no šiem jautājumiem nevēlas vairāk vai plašāku informāciju.

Respondentiem lūdza norādīt, vai viņi būtu gatavi strādāt vēlēšanu iecirknī kā brīvprātīgie. Pētījuma dati liecina, ka 66% respondentu nebūtu gatavi strādāt vēlēšanu

iecirknī. 13% pētījuma dalībnieku atzina, ka būtu ar mieru strādāt par noteiktu naudas summu (un nosauca naudas summas no 20 eiro līdz 1500 eiro, visbiežāk minētā summa bija 500 eiro), 2% atbildēja, ka būtu gatavi to darīt, ja, piesakoties darbam vēlēšanu iecirknī, būtu iespējams saņemt COVID-19 vakcīnu, un vēl 2% — ka būtu ar mieru strādāt sabiedriskā kārtā, nesaņemot par to atalgojumu. To, ka nevēlētos strādāt vēlēšanu iecirknī riska dēļ saslimt ar COVID-19, atzina 8%. Biežāk nekā caurmērā to, ka būtu gatavi strādāt vēlēšanu iecirknī sabiedriskā kārtā, norādīja respondenti ar augstiem ienākumiem. Savukārt gatavību strādāt vēlēšanu iecirknī par naudu biežāk nekā caurmērā puda respondenti vecumā no 25 līdz 34 un no 55 līdz 63 gadiem, valsts sektorā nodarbinātie, kā arī Latgales iedzīvotāji.

Lūdzot paust attieksmi pret situāciju, ja viņiem pirms pašvaldību vēlēšanām tiktu piedāvāta nauda par to, lai viņi nobalsotu par noteiktu sarakstu vai kandidātu, 37% aptaujāto pilsoņu norādīja, ka šādā situācijā atteiktos ņemt šo naudu vai labumus. To, ka ziņotu vēlēšanu komisijai, norādīja 24%, 20% — ziņotu policijai, 8% — ierakstītu par to sociālajos tīklos (Facebook, Twitter u.tml.), 7% — ziņotu plašsaziņas līdzekļiem. To, ka paņemtu šo naudu vai labumus, bet balsotu par to, par ko grib, atzina 7%, bet to, ka paņemtu šo naudu vai labumus un nobalsotu par šo spēku — 2%.

Lūdzot paust attieksmi pret cilvēkiem, kuri piekrīt “pārdot balsi”, attieksmi lūdza novērtēt piecu punktu skalā, kur “1” nozīmē, ka tā ir ļoti nosodāma rīcība, bet “5” — ka šajā rīcībā nav nekā nosodāma. 52% respondentu uzskatīja, ka šāda rīcība ir ļoti nosodāma (vērtējums “1”). To, ka šādā rīcībā nav nekā nosodāma (vērtējums “5”), atzīmēja 4% pētījuma dalībnieku. Vērtējumu vidējā vērtība 2021. gadā ir 1,82 (2005.: 2,35; 2006.: 2,27; 2010.: 2,14; 2018.: 1,75).

Savukārt 2021. gada jūlijā tika veikta pēcvēlēšanu aptauja, kurā respondentiem lūdza norādīt, vai viņi piedalījušies pašvaldību vēlēšanās, raksturot, kas būtu motivējis viņus piedalīties vēlēšanās, kā arī paust attieksmi pret obligātu piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās.

Biežāk nekā caurmērā to, ka piedalījušies pašvaldību vēlēšanās, norādīja respondenti vecumā no 45 līdz 54 gadiem, aptaujātie ar augstāko izglītību, valsts sektorā nodarbinātie, pētījuma dalībnieki ar vidējiem vai augstiem ienākumiem, kā arī Vidzemē dzīvojošie.

“Atvērtajā” jautājumā, lūgti norādīt, kāpēc viņi piedalījušies, visbiežāk respondenti to atzina par savu pilsoņa pienākumu (54%). 21% norādīja, ka vēlējās atbalstīt noteiktu partiju vai kandidātu, 20% — ka to darījuši cerībā uz labāku nākotni, pārmaiņām. Citi iemesli nosaukti retāk. Savukārt raksturojot, kāpēc viņi vēlēšanās nav piedalījušies, respondenti visbiežāk norādīja, ka nezināja, par ko balsot, vai nebija, par ko balsot (20%), neredz jēgu (12%), nav ticības, neuzticas nekam (12%). Desmitā daļa (10%) respondentu atbildēja, ka viņa balss neko neietekmētu.

Pilsoņiem, kuri norādīja, ka nav piedalījušies pašvaldību vēlēšanās, lūdza atbildēt, kas būtu viņus motivējis piedalīties pašvaldību vēlēšanās. Visbiežāk respondenti nosauca ar deputātu darbu, ievēlēšanas kārtību un kontroli saistītus aspektus: atzina, ka būtu vairāk motivēti piedalīties, ja ievēlētie deputāti, partijas, pildītu priekšvēlēšanu solījumus (30%), ja būtu iespēja atsaukt ievēlētos deputātus, kuri strādā slikti vai

zaudējuši uzticību (26%), ja kandidāti, kuri saņēmuši daudz svītrojumus, netiktu ievēlēti par deputātiem vai iecelti augstos amatos (26%), ja varētu balsot par kandidātiem no dažādiem sarakstiem (24%) un ja būtu labāki deputātu kandidāti (23%). 25% respondentu atzina, ka viņus nekas nebūtu varējis pamudināt piedalīties šajās pašvaldību vēlēšanās.

Lūgti novērtēt priekšlikumu noteikt, ka dalība vēlēšanās ir obligāts pienākums, 21% respondentu to atbalstīja (t.sk. 6% “pilnībā”), bet 74% bija pret šādu priekšlikumu (t.sk. 51% “pilnīgi”). Biežāk nekā caurmērā priekšlikumu noteikt, ka dalība vēlēšanās ir obligāts pienākums, atbalstīja respondenti vecumā no 25 līdz 34 gadiem, iedzīvotāji ar vidēji zemiem ienākumiem, kā arī tie, kuri piedalījušies vēlēšanās.

25% respondentu uzskatīja, ka piemērots veids, kā veicināt vēlēšanu aktivitāti, būtu apmaksāta papildu atvaļinājuma diena. 13% par tādu uzskatīja loteriju ar naudas laimestu to vēlēšanu starpā, kuri piedalījās vēlēšanās. 59% respondentu norādīja, ka neatbalsta nevienu no šiem risinājumiem, dalība vēlēšanās esot pilsoņu tiesības un pienākums, ko nedrīkst saistīt ar materiāliem labumiem.

Pētījuma ietvaros respondentiem lūdza paust attieksmi par dažādiem ar vēlēšanu organizēšanu saistītiem apgalvojumiem. Analizējot to respondentu viedokļus, kuru pašvaldībās notika vēlēšanas, vērojams, ka 62% piekrita (“pilnīgi piekritu” un “drīzāk piekritu”) tam, ka informācija par vēlēšanu norisi un balsošanas kārtību bija plaši pieejama un zināma (nepiekrita 18%), 58% uzskatīja, ka pašvaldību vēlēšanās jāļauj kandidēt no vēlēšanu apvienībām (nepiekrita 12%), 48% atzina, ka tiešsaistes vēlēšanu reģistra lietošana bija ērta un neradīja viņiem grūtības (nepiekrita 10%). To, ka vēlētos saņemt informāciju pa pastu par vēlēšanām un balsošanas kārtību, pat ja attiecīgajās vēlēšanās nav jābalso konkrētā iecirknī, norādīja 43% (to nevēlētos 42%), bet 41% pauda viedokli, ka valstij par budžeta līdzekļiem ikvienam vēlētajam pa pastu būtu jānosūta informācija par visiem konkrētajā vēlēšanu apgabalā pieteiktajiem kandidātu sarakstiem un šo partiju programmām (nepiekrita 44%).

Lielum liels vairākums (91%) respondentu atzina, ka nav saskārušies ar situāciju, kad kāds tiešā veidā mēģināja ietekmēt viņu izvēli pašvaldību vēlēšanās. 1% pētījuma dalībnieku atzina, ka kāds ir piedāvājis viņiem materiālus labumus, lai viņi nobalsotu par konkrētu sarakstu, deputātu kandidātu, 1% minēja, ka viņiem tikusi piedāvāta nauda, lai viņi nobalsotu par konkrētu sarakstu, deputātu kandidātu, un vēl 1% minēja, ka darba devējs viņiem norādīja, par kuru sarakstu, deputātu kandidātu balsot. Salīdzinot ar 2017. gadu, 2021. gadā būtiskas maiņas situācijā nav vērojamas. Jautāti, vai, viņuprāt, vēlēšanu rezultāti iecirknī, kurā viņi balsoja 5. jūnija pašvaldību vēlēšanās, tika saskaitīti godīgi, 46% uzskatīja, ka tika (t.sk. 25% uzskatīja, ka tie “noteikti tika saskaitīti godīgi”). Viedokli, ka rezultāti netika saskaitīti godīgi, pauda 4% pētījuma dalībnieku (t.sk. 2% uzskatīja, ka tie “noteikti netika saskaitīti godīgi”).

Kopumā Centrālās vēlēšanu komisijas sagatavoto reklāmu par balsošanas kārtību bija pamanījuši 64% respondentu: 40% to pamanījuši vairākkārt, vēl 25% vismaz vienu reizi. 30% pētījuma dalībnieku atzina, ka tādu reklāmu nav pamanījuši.

Visbiežāk aptaujātie pilsoņi norādīja, ka informāciju par pašvaldību vēlēšanu norisi viņi ieguvuši televīzijā (47%). Citi informācijas avoti nosaukti retāk: 29% informāciju

ieguvuši ziņu portālos internetā, 25% sociālo tīklu platformās, 24% no partiju priekšvēlēšanu kampaņu materiāliem, 22% no ģimenes locekļiem, draugiem, paziņām, 21% no radio, 15% vietējos vai reģionālos preses izdevumos, 7% valsts līmeņa preses izdevumos, 4% Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapā (www.cvk.lv), bet 3% savas pašvaldības mājaslapā. 15% respondentu atzina, ka informāciju par šo tēmu neieguva.

Plašāk ar aptauju rezultātiem iespējams iepazīties Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapā www.cvk.lv sadaļā “[Par CVK/Pētījumi](#)”.

6. PLĀNI NĀKAMAJAM GADAM

Galvenā Centrālās vēlēšanu komisijas prioritāte 2022. gadā ir 1. oktobrī paredzēto kārtējo, 14. Saeimas vēlēšanu sagatavošana un vadība. Saeimas vēlēšanās uz nākamajiem četriem gadiem būs jāievēlē 100 parlamenta deputātu. Līdz ar to turpināsies aktīvs darbs, lai sagatavotos vēlēšanām, kurās pirmo reizi vēlētāju uzskaitē vēlēšanu iecirkņos tiks lietots elektronisks tiešsaistes vēletāju reģistrs, kas sekmīgi tika izmantots jau 2021. gada pašvaldību vēlēšanās. Tas ļaus bez papildu administratīvā sloga (vēletāja apliecības izņemšanas) vēlēšanās piedalīties vēletājiem, kuru rīcībā ir tikai personas apliecība, bet nav derīgas pases, jo turpmāk dalību vēlēšanās atzīmēs elektroniski, nevis ar spiedogu pasē vai vēletāja apliecībā. Vēletāju reģistra izmantošanai, lai pārbaudītu personas tiesības vēlēties, vēlēšanu iecirkņos tiks izmantotas viedierīces. Tāpat vēletāju reģistra izmantošana Saeimas vēlēšanās dos iespēju vēletājiem ārvalstīs ērtāk pieteikties balsošanai pa pastu, jo vairs nebūs nepieciešams nosūtīt pasi spiedoga izdarīšanai, bet būs tikai jāaizpilda un vēlēšanu komisijai jāiesniedz iesniegums. Vēletājiem ārvalstīs pirmo reizi būs iespēja balsošanai pa pastu pieteikties elektroniski, un arī vēlēšanu materiāli šiem vēletājiem tiks nosūtīti elektroniski e-pastā.

Otra nozīmīga prioritāte 2022. gadā būs vēlēšanu vadības sistēmas Saeimas vēlēšanu moduļa iegāde. 2021. gadā tika pabeigta Centrālās vēlēšanu komisijas vēlēšanu vadības sistēmas bāzes un pašvaldību vēlēšanu moduļa iegāde un ieviešana, un šobrīd turpinās darbs pie sistēmas papildināšanas, izstrādājot un iegādājoties valsts īpašumā arī Saeimas vēlēšanu vadības moduli, kā arī nodrošinot sistēmas tehnisko pavadīšanu. Vēlēšanu vadības sistēma vēlēšanās nodrošina kandidātu sarakstu sagatavošanu, iesniegšanu un publicēšanu, vēlēšanu zīmju maketu sagatavošanu, vēlēšanu gaitas dokumentēšanu vēlēšanu iecirkņos Latvijā un ārvalstīs, vēletāju aktivitāšu apkopošanu un publiskošanu, vēlēšanu zīmju skenēšanu, vēlēšanu rezultātu apkopošanu un publicēšanu, balsu skaitīšanas protokolu sagatavošanu. Kandidātu sarakstu iesniegšanas un vēlēšanu laikā tiek nodrošināts arī atbalsts sistēmas lietotājiem: kandidātu sarakstu gatavotājiem, kandidātiem, pašvaldību vēlēšanu komisijām un vēlēšanu iecirkņu komisijām Latvijā un ārvalstīs.

Liekot vērā 2019. gadā izvirzīto mērķi iegādāties valsts īpašumā vēlēšanās izmantotos IT risinājumus, 2022. gadā jāturpina darbs pie Centrālās vēlēšanu komisijas IT kapacitātes stiprināšanas, plānojot iestādes IT jomas attīstību un meklējot iespējas piesaistīt finansējumu papildu IT darbinieku algošanai, kā arī vēlēšanu vadības sistēmas un parakstu vākšanas sistēmas uzturēšanai un attīstībai. Lūdzot papildu nepieciešamo finansējumu nākamā gada budžetā, Centrālā vēlēšanu komisija vērta uzmanību uz iestādes nepietiekamo IT kapacitāti un kritisko nepieciešamību rast risinājumu papildu IT darbinieku algošanai un iestādes rīcībā esošās IT infrastruktūras uzturēšanai. 2021. gadā finansējums šim mērķim netika rasts, taču, turpinot attīstīt IT izmantošanu vēlēšanās, risinājums nākotnē būs jārod. Pašlaik Centrālajai vēlēšanu komisijai ir divi IT speciālisti, taču, lai uzraudzītu un attīstītu vēlēšanu IT infrastruktūru mūsdienu tehniskajām un drošības prasībām atbilstošā kvalitātē, būtu nepieciešams papildus piesaistīt vēl četrus IT speciālistus — IT projektu vadītāju, sistēmanalītiķi, vecāko IS administratoru, IT drošības pārvaldnieku, kā arī nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu līdzšinējiem Centrālās vēlēšanu komisijas IT speciālistiem.

Gatavojoties 14. Saeimas vēlēšanām, plānots īstenot vairākus pasākumus vēlētāju ar invaliditāti līdzdalības iespēju palielināšanai, kā arī plašākai sabiedrības informēšanai par vēlēšanu norisi. Šos mērķus gan būs iespējams īstenot, ja tiks atbalstīts finansējums šo pasākumu īstenošanai.

Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji turpinās piedalīties Saeimas komisiju sēdēs un konsultēt likumdevēju lietās, kas skar vēlēšanu likumdošanas pilnveidošanu.